Kisebbségi nyelvek az urbanizáció folyamatában:
a városi többnyelvűség összehasonlító vizsgálata sarkköri őshonos közösségekben
OTKA K-112476
Futamidő: 2015. február 1 - 2019. január 31.

A projekt átfogó célja a nyelvi és kulturális identitás, valamint a kisebbségek többnyelvű városi környezetbe történő beilleszkedésének vizsgálata az északi számi, manysi, nyenyec, enyec és nganaszan közösségek északi orosz és finn városokban élő képviselői körében; a városokban élő őshonos kisebbségek nyelvi és kulturális identitásának alakulásának elemzése. Célunk annak megvizsgálása, hogy az adott kisebbségi közösségek tagjai milyen módon alkalmazkodnak a többnyelvű környezethez városi körülmények között. A kutatás három északi, arktikus város öt, az uráli nyelvcsaládba tartozó etnikai kisebbségét érinti. Oroszországban két város (Dugyinkában tundrai nyenyec, enyec és nganaszan, Hanti-Manszijszkban manysi) és Finnországban egy város (oului számik) kisebbségét vizsgáljuk.

A városi többnyelvűség kutatása az uralisztikai kutatásokból teljesen hiányzik, ugyanakkor a szociolingvisztikában egyre jelentősebb területet képvisel. A kutatás céljai között fontos szerepe van annak a szándéknak, hogy egy kurrens szociolingvisztikai kutatási területet beemeljen az uráli stúdiumok közé, s hogy csatlakozzon ehhez a viszonylag új irányhoz. A veszélyeztetett őshonos kisebbségi nyelvek vizsgálata a legaktuálisabb nyelvészeti kutatások egyike.

A projekt különösen kiemelt kérdésként kutatja a városban élő kisebbségek generációk közötti nyelvátadással kapcsolatos attitűdjeit és stratégiáit, az idős generációhoz tartozó beszélők a folyamatban betöltött szerepét is beleértve. A kutatómunka során ezért a következő kérdésekre keressük a választ:

(1) Milyen mértékben része a kisebbségi nyelv a kisebbségi identitásnak?

(2) A kisebbségi identitásnak milyen más markereit tudják megőrizni azok a kisebbségi közösségek, melyek a városba költözés következtében elszakadtak hagyományos életmódjuktól és környezetükről?

(3) Milyen attitűdjeik vannak a városban élő kisebbségeknek a kisebbségi nyelvvel kapcsolatban?

(4) Milyen módon tükrözik a nyelvvel kapcsolatos attitűdök a nyelvhasználati szokásokat?

(5) Milyen módon használják a városi kisebbségek a rendelkezésre álló nyelvhasználati színtereket?

(6) Milyen szerepet játszik a közösségi média és az alternatív oktatási intézmények nyelvi revitalizációban betöltött szerepét?

A hagyományos életmód feladása és a városba költözés egészen annak a közelmúltban történt általánossá válásáig a kulturális asszimiláció és a nyelvcsere szinonimája volt, ezért a kutatók elsősorban a nyelvi és kulturális kapcsolatok hatásának kevésbé kitett adatközlőkkel történő együttműködésre törekedtek, a városokban élő beszélők, az ő nyelvhasználatuk, a városi élet során létrehozott nyelvi változatok mindeddig nem képezték tudományos érdeklődés tárgyát.